

GroenLinks mist duurzame vredesvisie

Het defensiebeleid van het kabinet wekt niet de indruk te berusten op een grondige analyse. Ook niet dat er geleerd is van lessen uit het verleden. Dat is niet verbazingwekkend, maar wél bijzonder is dat GroenLinks daar zo weinig vraagtekens bij zet.

Greetje Witte-Rang

Alom wordt gesproken over veiligheid. Links bekeek dat begrip altijd met argusogen: 'vrede en veiligheid' was een slogan van rechtse partijen die alleen maar wilden bewapenen. Terecht daarom dat GroenLinks, bijvoorbeeld in het programma voor de Europese verkiezingen van 2014, pleitte voor een 'breed concept van veiligheid met nadruk op de preventie van conflicten en versterking van de internationale rechtsorde. Zij doet grotere inspanningen voor mensenrechten, vrede, democratie, digitale en mediavrijheid, armoedebestrijding, voedselzekerheid en ecologische veiligheid. Civiele instrumenten blijven daarbij voorop staan.' Een breed veiligheidsbegrip vraagt dus om grondige analyses van al die gebieden

en een breed scala aan oplossingsstrategieën en –middelen. Helaas is dit brede concept van veiligheid gekaapt door de regering voor een tegengesteld doel. De Defensie en de onderliggende veiligheidsnota van de regering maken een inderdaad brede, maar vooral simpele analyse van het wereldgebeuren. De vele gevaren die men waarneemt, worden niet ieder apart geanalyseerd maar louter gepresenteerd als veiligheidsrisico's die om een antwoord van Defensie vragen, of het nu gaat om de gevaren van grondstoffschaarste, migratie, klimaatverandering, cyberaanvallen of handelsbelemmeringen. De enige keuze die dan ook gemaakt wordt, is die voor een breed inzetbaar leger. Het pleidooi voor een gezamenlijke Europese defensie-inspanning leidt evenmin tot keuzen en efficiencywinst, maar alleen tot extra uitgaven. Aan het officiële beleid, dat preventie voorop staat en geweld pas ingezet wordt als alle andere middelen gefaald hebben, wordt slechts lippendienst bewezen. Preventie wordt vooral gezien als een taak van ontwikkelingssamenwerking. Maar wie dan de begroting van Ontwikkelingssamenwerking erbij

pakt, ziet dat dit ministerie niet voor niets Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking is gaan heten: het draait vooral om het economisch eigenbelang van Nederland.

De taak van GroenLinks

Welke rol heeft GroenLinks hier te spelen? Helaas strekt de kritische rol die GroenLinks bijvoorbeeld speelt inzake het vluchtelingenbeleid, zich niet uit tot dit onderwerp. Ingediende moties en uitspraken in de pers lijken er vooral op gericht uit te stralen dat GroenLinks rond dit thema heus de antimilitaristische veren heeft afgeschud en 'serieus' genomen kan worden. Een paar voorbeelden. Als de minister van defensie zegt dat we in een (cyber)oorlog met Rusland gewikkeld zijn, spreekt Bram van Ojik daar zijn begrip over uit, in plaats van haar te vragen wat zij wil bereiken met dergelijke escalerende woorden en haar te kapitelen over dit wel erg luchthartige - en dus populistische, gebruik van het woord 'oorlog'. De minister moet niet bevestigd worden, maar kritisch bevraagd teneinde haar op een vredeskoers te brengen. 'We moeten af van die naïviteit', zei de minister ook nog. Ook hier past een vraag: bedoelde de minister te zeggen dat zij zélf naïef was? Had de minister dan verwacht dat, nadat Nederland al jaren terug aankondigde met het Defensie Cyber Commando meer te gaan trainen op offensieve acties, Rusland met de armen over elkaar zou gaan zitten? Het is als met militaire oefeningen langs de grenzen van het eigen grondgebied: als 'wij' dat doen, zoals de enorme NAVO-oefening langs de Russische-Noorse grens deze herfst, wordt dat als 'normaal' gezien; als de Russen het doen, heet dat een provocatie en een bedreiging voor de wereldvrede. Waarom zou GroenLinks dat beeld bevestigen? Onze taak is om voortdurend vragen te stellen bij dit verwrongen zelfbeeld en een vijanddenken dat louter leidt

tot escalatie en wapenopbouw. En om voorstellen te doen voor toenadering, waardoor er openingen ontstaan voor de oplossing van crises die door het nieuwe Koude Oorlog-denken alleen maar ernstiger worden.

Iets doen

Een ander voorbeeld. In tv-programma Buitenhof zei Jesse Klaver: 'Niets doen was geen optie', toen het ging om de steun aan de gewapende oppositie tegen Assad. Bram van Ojik zei in een interview in Trouw dat 'de politieke context' van het toenmalige besluit niet uit het oog verloren moet worden. 'Iedereen was op zoek naar manieren om de opmars van IS en het schrikbewind van Assad een halt toe te roepen. Het kabinet zocht een manier om groepen die daar wat tegen deden te steunen. Nu komt dat allemaal in een kwaad daglicht te staan. Dat is niet terecht, want het waren echt niet allemaal extremisten.'

Ook hier: GroenLinkse steun aan een kabinetsbesluit, waar kritische vragen op hun plaats waren geweest. De eerste vraag moet zijn: 'Waarom is niets doen geen optie?' Leert de recente geschiedenis ons niet dat vaak 'niets doen' voor de lokale bevolking gunstiger was geweest dan wat er wél gedaan werd? Bovendien: 'we moeten iets doen' is

wordt beschouwd als de oplossing van alle problemen; dat lijkt geen toelichting te behoeven. Maar we weten toch wat oorlog is? Er is geen oorlog zonder mensenrechtenschendingen, zonder geweld tegen onschuldige burgers, verkrachting, marteling. Ook Nederland heeft zich daar altijd als het in gewapende strijd betrokken was, aan schuldig gemaakt. Er bestaat niet zoiets als een 'gematigde gewapende strijd'. En van alles wat je aan goederen levert, kun je zeker zijn dat dat óók in de handen valt van mensen die je niet wilde steunen. Ook voorwaarden stellen op het terrein van mensenrechten werkt niet. Dit soort analyses blijft achterwege. Dat is ook de kritiek van defensiespecialisten als De Wijk en Klep in De Groene Amsterdammer: het parlement begrijpt niet hoe conflicten werken, er is geen conceptueel kader; er wordt een theoretisch debat gevoerd, voor de bühne. Want, zegt Klep, als je eerlijk bent over de vuile handen die je onvermijdelijk zult maken, krijg je geen militaire missie of steun meer door het parlement. De Wijk stelt dan ook dat de keus vaak is: niets doen, of veel eerder en harder ingrijpen en je daarbij geen illusies maken over mensenrechten. GroenLinks wil dat niet en wil laten zien zowel voor ingrijpen als voor mensenrechten te zijn en gaat dan voorwaarden aan het ingrijpen

'Onze bijdrage moet op een fundamenteler vlak liggen'

geen taal voor politici; een politicus moet zich met kennis van zaken verantwoord over wat hij of zij wél doet of nalaat, met aandacht voor de effecten van alle opties. Dat 'iets' blijkt trouwens vrijwel altijd te zijn: dingen met geweld willen oplossen of laten oplossen, alsof andere mogelijkheden ontbreken. Geweld, oorlog dus,

verbinden. Die voorwaarden werken vervolgens natuurlijk niet (als daar al serieus aan gewerkt wordt) en fungeren dus louter als uiterlijke verfraaiing van het besluit. In de woorden van Van Ojik klinkt iets door van 'met de kennis van nu'. Maar wie zich in het verschijnsel oorlog en geweld verdiept en werkt vanuit een eigen analyse van

Greetje Witte-Rang is actief binnen de Vereniging Kerk en Vrede en lid van de initiatiefgroep Duurzame Vrede binnen GroenLinks. Foto: Raad van Kerken

het wereldgebeuren, wist tevoren dat het zou lopen zoals het liep. Het gaat niet om de kennis van nu, maar om het inzicht vooraf.

Wat dan wel?

Kamerlid Isabelle Diks van GroenLinks is nogal in de weer geweest met moties over de veiligheid van munitie, zorg voor veteranen en vergroening van defensie. Niks mis mee, maar die onderwerpen raken de kern niet en kunnen ook aan andere partijen overgelaten worden. Onze bijdrage moet op een fundamenteler vlak liggen. Zoals hierboven gesteld: kritische vragen stellen bij populistisch beleid, bij blindheid voor (de effecten van) eigen optreden en bij simpele vijandsbeelden. Lessen trekken uit het verleden en die voorhouden aan de regering. Met de vernietigende conclusies van de Commissie Davids in 2010, over de steun van Nederland aan de inval in Irak, is niets gedaan, terwijl er veel parallellen met het heden zijn (zoals de 'Atlantische reflex', geen zicht op post-conflict strategieën). Dáár ligt een taak voor GroenLinks. En verder: heel serieus werk maken van de uitgesproken voorrang aan geweldspreventie en inzet van geweldloze conflictoplossing; de regering moet daar ook op worden aangesproken.

Lees verder op pagina 16

Kerk en Vrede is een landelijke vereniging van mensen die binnen en buiten de kerken actief zijn voor ontwapening en geweldloosheid.

Vervolg van pagina 15

Wat doet Nederland met alle studies die hiernaar gedaan worden? Hoeveel geld besteedt Defensie daaraan? Preventie betekent ook: alle zaken agenderen die tot conflicten leiden, zoals steun aan dictators, klimaatverandering, oneerlijke handel. En voorts: bij voortduring aandacht voor het wapenhandelsbeleid. Saoedi Arabië schendt al heel lang de mensen-

heeft hier niemand; GroenLinks moet daarop bij voortduring wijzen. Laat GroenLinks dan mensen in de steek? Nee, dat doe je als je je niet werkelijk bezighoudt met het aanpakken van de oorzaken van geweld. Serieus genomen willen worden door beleidsmakers kan geen leidraad zijn. We moeten maar riskeren in een kwaad daglicht gezet te worden: het

'Schone handen heeft hier niemand; GroenLinks moet daarop blijven wijzen'

rechten, onder andere met wapens die westerse landen leveren. Pas het lot van de Saoedische journalist Jamal Khashoggi gaf hier enige beweging, al moeten we afwachten of er echt iets verandert. Waarom kwam er niet eerder beweging? Dat vraagt ook om een veel kritischer opstelling van Nederland in de NAVO en een oproep daartoe door GroenLinks. Wie niet wil pleiten voor opheffing van de NAVO, zou toch minimaal steeds protest moeten laten horen wanneer zogenaamde bondgenoten als de VS het internationaal recht met voeten treden en de wapenwedloop opjagen en ook moeten protesteren tegen de groeiende militarisering van de EU, die nooit bedoeld is als militaire organisatie naast de NAVO. Het is de taak van GroenLinks om hardnekkig op dergelijke punten haar stem te laten horen en dat te relateren aan de conflictpreventie die ook de regering zegt na te streven. Als de regering daar echter geen werk van maakt, zijn de gevolgen daarvan haar verantwoordelijkheid en niet die van GroenLinks.

Schone handen?

Al snel klinkt dan het verwijt 'schone handen' te willen houden. Een onzinnig verwijt, want schone handen

gaat immers niet om ons, de partij is geen doel op zich. Het gaat om een duurzame vrede. Dat is zeker geen eenvoudige taak. Psychologisch niet, omdat ook verwijten die niet terecht zijn, pijn doen. Maar ook zakelijk en strategisch niet, want er is veel kennis nodig om voortdurend de juiste vragen te stellen. Er zijn echter nog steeds mensen in de partij die heel graag hun kennis en ervaring willen delen en nog veel meer mensen die mee willen denken over hoe die ervaring en kennis in te zetten. Daarvan moet de partij dan wel gebruik maken.

Duurzame vrede

De initiatiefgroep Duurzame Vrede is een groep leden van GroenLinks die zich inzet voor een kritischer lijn in de partij waar het gaat om militaire interventies. Zij zijn van mening dat hierover binnen de partij veel meer debat moet plaatsvinden. De groep streeft ernaar in gesprek te blijven met GroenLinkse politici en voorstellen en amendementen aan te dragen voor de verkiezingsprogramma's van GroenLinks. Contactadres: Hanneke Lutke Schipholt, hanneke.lutke.schipholt@groenlinkscastricum.nl

NIEUWJAARBIJENKOMST DE LINKER WANG 'Als het leven onzinnig is, hoe zullen wij leven?'

Linker DE WANG

Zaterdag 26 januari 2019
Oudegracht 312, Utrecht

14.30 uur inloop
15.00 uur debat
16.15 uur borrel
17.30 uur einde

Het is niet een vraag die alleen theologen en filosofen al eeuwenlang bezighoudt, ieder mens loopt er van tijd tegen aan: 'Wat is de zin van het leven?' Sinds september staat deze vraag weer in het middelpunt van het publieke debat. Toen publiceerde redacteur Fokke Obbema zijn verhaal 'Even dood' in de Volkskrant. Over zijn plotselinge hartstilstand, de weg terug zonder hersenschade en zijn zoektocht naar de zin van het leven die begon met een bijna-doodervaring. Binnen een paar dagen kreeg hij meer dan vijfhonderd reacties van lezers, waarop hij besloot een keur aan Nederlanders te interviewen, in een serie die nog altijd doorloopt. Als bestuur van *De Linker Wang* willen we een bijdrage aan het debat te leveren als goed voornemen voor het jaar 2019. Daartoe hebben wij

twee sprekers uitgenodigd van wie het bestaan van de een zich afspeelt binnen de muren van de wetenschap en de ander zich dagelijks overgeeft aan de zelfkant van onze samenleving:

Sanneke de Haan is filosoof en verbonden aan de Universiteit van Tilburg. Ze doet onderzoek op het grensvlak van filosofie en psychiatrie. Haar stellingname: 'Het leven, ons bestaan heeft geen zin, het bergt geen hoger doel in zich. Maar... als dat zo is, hoe kunnen wij daar mee leven? Wat geeft ons houvast? En hoe bepaal je dan wat een goede manier van leven is?'

Rikko Voorberg is theoloog, theatermaker, schrijver, columnist en activist. Hij stelt: 'De vraag naar het nut van het leven is misschien zinloos, daar tegenover staat dat de vraag naar de hoop en de deugd essentieel is. Woede en frustratie kunnen je leiden naar het goede. En uiteindelijk is niet het resultaat doorslaggevend maar de poging, het begin, het experiment zelf'.

Het debat zal worden geleid door theoloog en journalist Job de Haan, bestuurslid van De Linker Wang.

'Als het leven geen zin heeft, maakt het maar zin!'